

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK IV., ČÍSLO 14

23. srpen 2007

(za dobrovolné příspěvky)

ROK STÉHO VÝROČÍ BLAHOŘEČENÍ SV. PANÍ ZDISLAVY – PATRONKY RODIN

Tradice Otců

Z paměti řeholní sestry, sekretářky svaté Jany Františky de Chantal

Jednoho dne pronesla svatá Jana následující ohnivé věty, okamžitě věrně zaznamenané: „Milované dcery, většina našich svatých Otců a pilířů církve nezemřela mučednickou smrtí. Proč? Co vy si o tom myslíte?“ A když všechny sestry postupně odpověděly, vyslovila se

i jejich svatá matka: „Podle mého názoru je to proto, že existuje ještě jiné mučednictví, zvané mučednictvím lásky; to nechává Bůh své služebníky a služebnice žít, aby pracovali a trpěli pro jeho slávu, a oni se stávají mučedníky a vyznavači zároveň.“ A hned dodala: „Vím, že tím-

to mučednictvím jsou zavázány všechny sestry Navštívení Panny Marie; s pomocí Boží je ovšem opravdu podstoupí jen ty šťastné z nich, které si to vymodlí.“

A když se jedna sestra tázala, v čem toto mučednictví spočívá, odpověděla: „Celým srdcem přijměte Boží vůli, a uvidíte. Boží láska je totiž meč, který proniká do nejskrytějších a nejtajnějších koutů duše a odděluje nás od našeho vlastního já.“

Předolympijská připomínka

K situaci křesťanů v Číně

27. května letošního roku vydal papež obsáhlý dopis čínské Církvi, který vyjadřuje pozici Svatého stolce k dnešní situaci církevního rozdělení. V Číně existuje jednak Církve věrná papeži, mnohde pronásledovaná a nucená k existenci v utajení, současně zde však existuje „vlastenecká církev“, tedy společenství katolíků ustavené na politických základech v rámci státu. Touto taktikou se komunistické režimy vždy a všude snažily a snaží rozbít jednotu Církve. Bylo tomu tak i u nás, kde jenom promyšlený a důsledný postup církevních představitelů zabránil ustavení samostatné, československé katolické církve.

Vatikán si je vědom, že situace Číny je specifická. Je to obrovská země, kde většina katolíků žije v naprosté izolaci a bez informací. Proto papežův dopis zdůrazňuje, že podstatná je především jednotu v církevní nauce a tradici. Jak upozornil biskup Václav Malý po své návštěvě Číny, snaží se Vatikán neoficiální Církve s „vlasteneckou církví“ sblížit. Vatikán nepovažuje vlasteneckou církev prostě jen za kolaborantský spolek, protože respektuje složitost situace a velké místní rozdíly. To se projevilo např. tím, že na generální biskupskou synodu o eucharistii pozval Vatikán dva „vlastenecké biskupy“ a dva neoficiální biskupy. Čínská vláda to tehdy vyřešila tak, že odmítla výjezdní doložku všem čtyřem.

Papežský dopis vyzývá ke smíru: katolíky věrné Římu žádá o odpuštění pro „vlas-

Foto: Eides

tenecké katolíky“. Na druhé straně trvá na tom, že „kolegium čínských katolických biskupů“, tedy orgán „vlastenecké církve“, nelze považovat za řádnou biskupskou konferenci. Je totiž důležité si uvědomit, že „vlastenecká církev“ má více představitelů, ale Církve věrná papeži má více věřících.

Papež se tedy snaží obnovit jednotu Církve v Číně, ale nežene katolíky do konfliktů, které by narušily faktickou jednotu ve víře.

Papežský dopis je psán laskavým, chápavým tónem, který odráží uznání pro hrdinství milionů katolíků, čelících situaci v Evropě těžko představitelné.

Na tento dopis zareagovala čínská vláda zvýšenou represí. Především se snaží potlačit šíření dopisu, zejména na inter-

netu. Byli zatčeni další kněží, křesťanští misionáři jsou vyháněni ze země.

Není to nic, co bychom neznali: komunistické vlády jsou na jedné straně ochotny přijmout rétoriku dialogu a dobré vůle, na druhou stranu nenahlízejí, proč by cokoli z těchto pojmů měly uplatňovat v praxi.

Ale přesto všechno, co je známo – a je toho známo hodně – uznává křesťanský Západ právo Číny pořádat olympijské hry, jež jsou tradičně považovány za projev spolupráce mezi národy. Mnozí se sice protesty, ale Západ má jedinou odpověď: otvírají se tu nové trhy.

Olympijské hry se blíží. Co na to katolíci? Přijmou i oni liberální představu, že trhy jsou víc než lidské životy?

Michaela Freiová

ZPRÁVY

Papež o vztahu evoluce a stvoření

Na setkání s 400 kněžími diecézí Belluno-Feltre a Treviso, jež se konalo během papežovy dovolené, řekl Benedikt XVI., že mladí najdou smysl života tehdy, když uznají existenci Tvůrce. Zdůraznil, že teorie evoluce nevyžaduje popřít Boha.

Mnoho mladých lidí si myslí, že bez Boha budou svobodnější. Ale později vidí, co se stane, když Bůh zmizí. Bez Boha, který stvořil můj život, nemá tento život svůj vlastní smysl.

V USA probíhá prudká debata mezi kreacionisty a evolucionisty, pokračoval papež, a ta je prezentována tak, jako by šlo o vzájemně se vylučující alternativy. Ale takto pojatý konflikt je absurdní. „Na jedné straně je řada vědeckých důkazů ve prospěch evoluce, ... ale evoluční učení neodpovídá na všechno a neod-

povídá na filosofickou otázku: Odkud se to všechno vzalo? A jakto, že všechno vposledku směřuje k lidské osobě?“

Papež nabádá k širšímu pochopení rozumu a poznání. Tvůrčí rozum předchází všemu, a my jsme odrazem tohoto rozumu. „Jsme plánování, chtění, a proto je tu idea, jež mne předchází, význam, který mne předchází, a já ho musím objevit a následovat, protože vposledku dává smysl mému životu,“ řekl papež. Tato vize je nezbytná také pro pochopení smyslu utrpení.

„Řekl bych, že je důležité, abychom mladým pomohli objevovat Boha,“ uzavřel papež, „objevovat pravou lásku, která odříkáním roste, a tak jim pomůžeme objevit vnitřní dobro utrpení, jež činí člověka svobodnějším a větším.“

Zenit

Svatý Stolec upřesňuje pojem *subsistit*

V dokumentu vydaném 10. července vysvětluje kardinál William Joseph Levada a arcibiskup Angelo Amato, prefekt a tajemník kongregace pro nauku víry, co přesně se míní pojmem „subsistuje (uskutečňuje se)“, jímž 2. Vatikánský koncil charakterizoval povahu katolické církve vzhledem k jediné křesťanské církvi, založené Kristem. Dokument „Odpovědi na některé otázky o určitých aspektech církevního učení“ má formu pěti otázek a odpovědí.

Dokument zdůrazňuje, že koncil nezměnil nauku o Církvi, ale „rozvinul ji, prohloubil a plněji vysvětlil“. Vyjasňuje pojem *subsistit in*, který používá dokument *Lumen gentium*, když říká: „Církev Kristova ... se uskutečňuje v katolické církvi.“ Kongregace vysvětluje: „Kristus 'ustanovil na zemi' jedinou Církev a založil ji jako 'viditelné a duchovní společenství', které již od svého počátku a v průběhu dějin vždy existuje a bude existovat, a v níž jediné zůstaly a zůstanou všechny ty prvky, které sám Kristus ustanovil.“ „Tato Církev, ustanovená a uspořádaná na zemi jako společnost, subsistuje (uskutečňuje se) v katolické církvi a je řízena Petrovým nástupcem a biskupy ve společenství s ním.“

V odpovědi se říká, že „podle katolického učení tedy lze tvrdit, že Církev Kristova je přítomna a působí v církvích a církevních společenstvích, která ještě nejsou v plném společenství s katolickou Církvi, vzhledem k prvkům posvěcení a pravdy,

kteří jsou v nich přítomny“.

Dokument dále vysvětluje, proč byl přijat pojem „uskutečňuje se“ místo prostého „je“: to „nalézá svůj pravý důvod ve skutečnosti, že vyjadřuje jasněji, jak je mimo její organismus mnoho prvků posvěcení a pravdy, které jako dary vlastní Kristové Církvi vybízejí ke katolické jednotě“.

Kongregace vysvětluje, že se používá tradiční pojem „církev“ i pro východní církve, jež nejsou v plném společenství s Římem: „Tyto církve, i když odloučené, mají pravé svátosti a především vlivem apoštolské poslušnosti mají kněžství a eucharistii, které je s námi dosud těsně poji“, zasluhují titul „místní či partikulární církve“, a „jsou nazývány sesterskými církvi katolických partikulárních Církví“.

Křesťanské komunity, zrozené z reformace 16. století, nenazýváme církvi, vysvětluje dokument: „Podle katolické nauky tato společenství nemají apoštolskou poslušnost ve svátosti svěcení, a proto postrádají bytostně konstitutivní prvek bytí Církve.“ „Zmíněná církevní společenství, která zvláště v důsledku absence služebního kněžství nezachovala pravou a celistvou podstatu eucharistického Tajemství, nemohou podle katolické nauky být nazývána 'církvi' ve vlastním smyslu slova.“

Dokument potvrdil papež Benedikt XVI. Plné znění dokumentu lze nalézt na internetové adrese <http://res.claritatis.cz>.

Zenit

Papež o svatém Basilu Velikém

4. července hovořil papež při generální audienci o svatém Basilu, „světle Církve“. Narodil se ve 4. století a nespokojen se světskými úspěchy se zasvětil mnišskému životu. V roce 370 se stal biskupem v Caesareji. Vytvořil zvláštní formu mnišství: jeho mniši tvořili součást místní Církve, jádro, jež vedlo věřící nejen k víře a lásce, ale také k činné charitě. V této souvislosti zakládal nemocnice, jež se staly modelem pro moderní zdravotní péči. Znekojovaly ho těžké podmínky, v nichž žili věřící, a působil na vládnoucí činitele, aby ulehčili utrpení lidu. Hájí svobodu Církve. Středem jeho života byla liturgie, stal se jejím reformátorem. Povzbuzoval věřící k modlitbě žalmů. Snažil se hojit rozdělení uvnitř Církve.

VIS

Noví kardinálové?

Podle listu *Il Messaggero* se papež chystá svolat v listopadu konzistoř a jmenovat asi 17 nových kardinálů. Mezi jmény, o nichž se mluví, je předseda italské biskupské konference Angelo Bagnasco a předseda papežské rady *Cor Unum* Josef Cordes, vedoucí kongregace pro východní Církev Leonardo Sandri, a biskupové John Foley, Angelo Comastri a Stanislaw Rylko.

KATH.NET

Vatikán k návštěvě P. Rydzyka

K návštěvě P. Rydzyka, ředitele polského Radia Maryja, u Benedikta XVI., která vzbudila pozornost, vydal Vatikán oficiální sdělení. Podle něj se P. Rydzyk zúčastnil tzv. políbení ruky. Jeho přítomnost při této příležitosti neznamená žádnou změnu ve vztahu Vatikánu k Židům.

KATH.NET

Zemřel P. Ambrož Svatoš OP

12. 7. 2007 v noci zemřel ve věku 94 let v klášteře mnišek Kazatelského řádu ve Znojmě P. Ambrož Svatoš OP, exprovinciál dominikánů, který vedl Českou dominikánskou provincii takřka po celou dobu komunismu a významně se zasloužil o svatořečení paní Zdislavy. R.I.P.

OP

ZPRÁVY

Začne Evropa chránit křesťany?

Mezinárodní společnost pro lidská práva (IGFM) požaduje, aby Egypťané, kteří přestoupili ke křesťanství z islámu, nebyli odsouváni do své vlasti. Hrozí jim totiž špatné zacházení, mučení a někdy i smrt. IGFM poukazuje na případ šestadvacetileté konvertitky, kterou napadli příbuzní a hrozili jí smrtí. Policie zasáhla a odvezla ji na stanici. Tam

ji hodiny vyslyšali a mučili elektrickým proudem. V Egyptě stále dochází k násilí vůči křesťanské menšině, zvláště vůči Koptům. Správní soud ve Štuttgartu 9. července rozhodl, že křesťanští žadatelé o azyl z Iránu nesmějí být odsunuti zpět, protože by nemohli svobodně vyznávat svou víru.

KATH.NET

Držení dětské pornografie souvisí se zločiny na dětech

V téměř týdnu, kdy český senát odmítl trestnost držení dětské pornografie, přinesl list *New York Times* (19. 7.) zprávu o analýze provedené Federální správou vězeňství, podle níž 85 % mužů vězněných za držení této pornografie přiznává, že se fakticky dopustilo sexuálního zneužití dětí od nevhodných dotyků až po znásilnění. Analýza je zatím dostup-

ná expertům o jejím zveřejnění se vede debata.

Zájem o dětskou pornografii na internetu v posledních letech prudce narostl, objem dat se každoročně zdvojnásobuje. Mezi osobami vězněnými pro držení jsou politici, policisté, učitelé i obchodníci.

NYT

Případ losangeleské diecéze

Český i světový tisk věnuje pozornost finanční náhradě, kterou arcidiecéze Los Angeles vyplatí údajným obětem sexuálního zneužívání ze strany kněží. Jde o 500 případů za 50 let (v diecézi nyní slouží 356 kněží). Náhrada je výsledkem dohody, nikoli soudního prokazování. Na internetové adrese <http://res.claritatis.cz> lze k případu najít vyjádření Katolické ligy

pro náboženská a občanská práva a analýzu této kauzy pod názvem „Americký skandál“, která vyšla v roce 2002 v *Perspektivách*. Prestižní finanční časopis *Forbes* přinesl několik článků, kde kriticky zmiňuje propojení některých advokátních kanceláří se skupinami vyhledávajícími oběti i hodnověrnost některých protagonistů.

RC

Kongo: Církev pomáhá dětským vojákům

Děti, které musely působit jako vojáci, potřebují po návratu najít své místo ve společnosti. V Bunyuka (východní Kongo) je problém zvláště výrazný a místní katolická farnost zahájila úspěšný program zařazení těchto dětí zpět do společnosti, který jim pomáhá i najít zaměstnání. P. Jérôme Saytabu řekl: „Jsou to chlapi, kteří byli vytrženi ze svých rodin a umístěni do vojenských táborů, kde prošli vším možným pokořováním. Vrazejí se traumatizováni a my se jim snaží-

me pomoci.“ Farnost už pomohla stovce mladých navrátilců, kteří museli bojovat v místní milici Mai Mai. Nyní zahájila pomoc padesátce dalších, kteří museli bojovat v ugandské guerille Nalu, jež působí na ugandsko-konžské hranici. Chlapi loni utekli a vrátili se do vesnice, kde je místní úřady naprosto ignorují. Ve farnosti projdou kursem základního vzdělání, který jim umožní získat technický výcvik ke konkrétní práci.

FIDES

11. září v Bruselu

Organizace „Zastavte islamizaci Evropy“ (SIOE) svolala na 11. září shromáždění, jež se má konat před budovou evropského parlamentu.

Socialistický primátor Bruselu ji nyní

zakázal. Tvrdí, že ve městě s tolika muslimy je takové shromáždění nebezpečné.

Muslimové demonstrují v Bruselu běžně.

De Standaard a další

Připomínka 50 let legalizace potratů

Členové a přátelé hnutí pro život si v červenci cyklistickou poutí z Košic do Prahy připomněli 50 let od legalizace umělých potratů. Cyklisté ujeli přes 1400 kilometrů, navštívili několik desítek měst, kde se zúčastnili mší svatých a poté se modlili u místních porodnic za zabíjené děti, zraněné matky a zdravotní personál. Pouť byla zakončena v Praze mší svatou a modlitbami před porodnicí u Apolináře. Zde poutníci připomněli, že od legalizace potratů bylo v ČR i na Slovensku usmrceno přes čtyři a půl milionů dětí před narozením a že gynekologické kliniky se tak stávají největší Golgotou v dějinách lidstva.

HPŽ ČR

Ústav paměti národa zřízen

Návrh skupiny senátorů na zřízení Ústavu paměti národa (název změněn na „Ústav pro výzkum totalitních režimů“) prošel v květnu 2007 poslaneckou sněmovnou a prezidentovi byl doručen 13. června. 26. června prezident zákon podepsal.

RC

Kardinál Lustiger zemřel

5. srpna zemřel francouzský kardinál Jean-Marie Lustiger. Patřil k nejznámějším církevním představitelům. 24 let byl pařížským arcibiskupem, odstoupil v roce 2005. Kardinál pocházel ze židovské rodiny, jeho matka zahynula v Osvětimi. R.I.P.

KATH.NET

Salesiáni otvírají institut pro neúspěšné studenty

Salesiánské centrum pro technické vzdělání v pákistánském státě Pandžáb otvírá institut pro chlapce, kteří nedokončili školní docházku. Institut sestává ze čtyř dílen vybavených stroji z Německa a Itálie. Učitelé zde také povedou kurzy pro dokončení základního vzdělání. Chlapi z chudých rodin zde obdrží technický diplom. Salesiánský institut tak otvírá naději pro mladé lidi, kteří žijí v oblasti postižené násilím a náboženskými střety.

FIDES

ZPRÁVY

Odpověď ministra Schwarzenberga Ekumenické radě

Předseda Ekumenické rady církvi Pavel Černý požádal ministra zahraničních věcí České republiky Karla Schwarzenberga o intervenci ve věci lidských práv a náboženských svobod v Turecku a upozornil na problematičnost přístupového procesu Turecka do EU. Ve své odpovědi ministr Schwarzenberg uvádí, že Česká republika jednoznačně odsoudila vraždu křesťanských pracovníků v Turecku. Zmíněný zločin byl označen Evropskou unií nejen za útok proti jednotlivcům, ale také za útok proti principům svobody a tolerance.

Pan ministr se domnívá, že přístupový proces Turecka do EU, který je vůbec

nejpřísnější, dává větší šanci monitorovat a kontrolovat dodržování lidských práv v této zemi. Turecko nebude moci vstoupit do EU pokud nesplní náročná vstupní kritéria a závazky. Česká republika v rámci přístupového procesu pozorně sleduje a vyhodnocuje pokrok v plnění politických kritérií, zejména v oblasti lidských práv, včetně náboženských svobod.

Ministr ve své odpovědi ujistil, že Česká republika „situaci v oblasti lidských práv také pravidelně vznáší při různých bilaterálních jednáních s tureckou stranou“.

ERC

Náboženská obroda vyvolává ateistickou polemiku

Vedle návratu k náboženství, který je zřejmý nejen v islámu, ale i v křesťanství, narůstá také propagace ateismu. Evoluční biolog Richard Dawkins vydá v září novou knihu s názvem „Šílenství Boží“. Podle Dawkinse je náboženství choroba, náboženství dělá z lidí vrahy. Dalším autorem tohoto směru je Christopher Hitchens (knihy „Bůh není pastýř“) a Sam Harris (knihy „Konec víry“). Ve Francii se profiluje autor Michel Onfray (knihy „Nepotřebujeme Boha. Proč musí být člověk ateistou“), v Itálii Piergiorgio

Odifreddi (knihy „Proč nemůžeme být křesťany“).

Německá Nadace Giordana Bruna vydává ateistické knihy pro děti. Ateisté požadují i ateistické svátky – Den lidských práv nebo Svátek evoluce.

Na druhé straně zdůrazňují věřící přírodovědci, že mezi vírou a vědou existuje spíše spojitost. Řada autorů také upozorňuje, že 20. století přineslo ateistické masové vrahy – Lenina, Stalina, Hitlera, Mao-ce-Tunga a Pol-Pota.

KATH.NET

Uganda: Počet kněžských povolání roste

V severní Ugandě, kde už 20 let zuří válka mezi vládou a povstalci ze synkretistické „Armády Božího odporu“, je uchazečů o kněžství více, než pojme seminář umístěný v uprchlickém táboře. Vedení semináře ho nechce přemís-

tit do bezpečnější lokality, protože kněží nemají opouštět trpící. Seminaristé konají mezi uprchlíky pastorační, ale i sociální práci. Do tohoto semináře přicházejí uchazeči i z jiných oblastí Ugandy.

ACN

Sedmnácté akademické týdny

Letošní akademické týdny se konaly od 28. července do 10. srpna, opět v Novém městě nad Metují.

Myšlenka tohoto vzdělávacího setkání vznikla roku 1932 a u jejího zrodu stál filozof a teolog, dominikán P. Metoděj Habáň OP. Již tehdy se akademických týdnů zúčastňovali posluchači různých vyznání, aby naslouchali přednáškám odborníků v humanitárních i přírodních vědách a vedli s nimi pak rozhovory. Přednášky probíhaly i za války v podzemí. Další pokračování však znemožnili

komunisté. Od roku 1971 do roku 1977 vedl akademické týdny v exilu PhDr. Vladimír Neuirth: konaly se v Hünfeldu u Fuldy v NSR. Do vlasti se vrátily v roce 1991. Příčinil se o to profesor náchodského gymnázia P. Jaroslav Knittl.

Na letošní akademické týdny přijel i královéhradecký biskup Dominik Duka. Ze známých odborníků hovořil Jiří Grygar, Marie Svatošová, kunsthistorik Royt, teolog Ambros, P. Rybář SJ, P. Vacek a další.

Petr Jilek, KCLJ

Mladí Portugalci o prázdninách pomáhají misiím

263 mladých Portugalců jede letos pomáhat 41 kongregacím a hnutím do misií v portugalsky mluvících zemích: Mozambiku, Angole, Brazílii, Guinei Bissau, Sao Tomé, Hondurasu a na Timoru. Někteří zůstanou i po prázdninách, až na rok nebo dva. Nadace „Evangelizace kultur“ vysílá mladé dobrovolníky od roku 2003 na výzvu Jana Pavla II., který vyzval Portugalsko k misiím v roce 1998. Od té doby už 1386 mladých Portugalců působilo v misiích *ad gentes*. Dobrovolníci musejí prodělat hodiny formace a přípravy, která je náročná, a pomoci shánět potřebné fondy.

FIDES

Čína: „Akce Tajfun 5“

Americké „Sdružení pro pomoc Číně“ hlásí, že odsun zahraničních misionářů zahájila čínská centrální vláda už v únoru t.r. pod názvem „Akce Tajfun 5“. K 10. červenci bylo obviněno z ilegálních náboženských aktivit a vyhoštěno už přes 100 lidí – křesťanů z USA, Jižní Koreje, Singapuru, Kanady, Austrálie a Izraele. Američanům nebyl povolen vstup na jejich ambasádu v Pekingu. Jde o největší vyhošťovací akci od roku 1954. Akce zřejmě souvisí s „anti-infiltračním“ úsilím čínské vlády před olympijskými hrami v Pekingu.

CAA

Nigerie: Řeholnice otvírají centrum pro dívky ohrožené prostitucí

Sestra Eugenia Bonetti, misionářka Utěšitelka a koordinátorka Unie řádových představených pro boj proti obchodu s lidmi, otevřela v Beninu (jihovýchodní Nigerie) centrum pro dívčí oběti obchodu s otroky. V Itálii žije 30 000 dívek z Nigerie, jež jsou nuceny k prostituci. Minimálně 70 % z nich pochází z Beninu. Centrum má pomáhat dívkám, aby se mohly vrátit domů do Nigerie. Bylo vybudováno ve spolupráci italských a nigerijských institucí, je financováno italskou biskupskou konferencí a italskou Charitou, která poskytla pozemek.

FIDES

KOMENTÁŘE

Máme si církev platit sami? Ale vždyť si ji už platíme...

Na okraj návrhu Cyrila Svobody na urovnání vztahů Církve a státu

Zbláznil se? Proč to dělá? Kdo mu něco takového mohl poradit? To byly nejčastější reakce na návrh Cyrila Svobody, aby si katolíci sami platili církev. Svobodův návrh, zveřejněný formou článku v *MF Dnes* právě v době, kdy se snad konečně blížíme k narovnání vztahů Církve a státu, si ovšem zaslouží detailnější rozbor.

Církevní daň?

Cyril Svoboda navrhuje, aby každý katolík odevzdával jedno procento ze svých příjmů formou bankovního převodu Církvi. Do kostela chodí kolem půl milionu lidí, takže by to mohla být dle Svobody suma 600 milionů až 1,2 miliardy korun. Ovšem... Ti, co do kostela chodí, už peníze formou sbírek dávají. A výsledná suma se blíží Svobodovým představám o 600 milionech. Jak říká arcibiskup Graubner: „Z účastníků nedělních bohoslužeb v naší církvi je výdělečně činných 130 tisíc lidí a věřící už dnes dávají na provoz Církve více než 600 milionů.“ Ovšem, arcibiskup Graubner pokračuje: „Snad bychom měli vzít v úvahu, kde se nachází ta většina výdělečně činných katolíků, kteří nemají pražské platy. Snad bychom měli myslet na to, že jsou to právě tito lidé, kteří mají početnější rodiny, čímž dělají velkou službu vymírající společnosti, ale za cenu životního minima.“

A další háček? Vlastně jde o jakousi formu církevní daně, která funguje například v Německu. Němci jsou disciplinovanější a bohatší, ale i jim přináší církevní daň odliv věřících. Svoboda sugestivně tvrdí: „Všem se otevrou oči! Prohlédneme, kolik nás – katolíků – vlastně je a jací jsme.“ Abychom se potom nedivili... Je sice lákavé mít církev raději z hrstky pevných (a platících) než z masy neplatících farizeů, ale... Mysleme na to, že lidé jsou slabí a chybující a také na to, že ne každá babička na venkově zvládá platbu bankovním převodem. A neodhánějme od ní lidi něčím tak nepopulárním, jako je jakási povinná platba, vyžadovaná navíc po lidech, kteří stejně (ovšem dobrovolně „do kasičky“) platí. Pan ministr se bije v prsa, že komu je církev svatá, má platit. Ohání se prvotní Církví, která se o sebe starala také sama. Odvolat se na prvotní církev je vždy působivé, leč podmínky se od

Foto: Ondřej Besperát – Aktuálně.cz

dob pronásledování křesťanů přece jen trochu změnil. A chce-li se pan ministr bít ve svá křesťanská prsa, možná jsou tu důležitější věci, než majetek. Třeba vraždy nenarozených dětí. Tam ovšem pana ministra nevidět.

A nakonec, budeme při vstupu do kostela kontrolovat, kdo zaplatil? Nebo vybírat vstupné pro ty, kteří včas neposlali své jedno procento? A očekává pan ministr, že by třeba jeho resortní kolega Schwarzenberg, jehož majetek se odhaduje na stovky milionů eur, opravdu věnoval Církvi jedno procento ze svých příjmů? To by bylo milé, prakticky by tím církev měla vystaráno...

Majetek vrátit, ale ne všechny

Milé je alespoň to, že Svoboda uznává, že by stát měl vrátit komunisty ukradený majetek. Ovšem, jen stát, tedy nikoliv obce a kraje. V zákoně o zřizování krajů je přitom jasně psáno, že jim stát předává majetek, který se může stát předmětem restitucí. Proč tedy nemají kraje a obce vrátit církevní majetek? Důvod je prostý a čistě politický. Starostové a hejtmani by se mohli zlobit.

Zajímavé je, že i když se mají katolíci platit sami a konečně se odpoutat od státu, tak ke konci svého textu Cyril Svoboda píše, že stát by vlastně nakonec na církev přispívat měl. Doslova: „Stát jako gesto dobré vůle vůči všem církvím... bude pokračovat ve svém dosavadním

příspěvku.“ S tím, že příspěvek státu by směřoval rozhodující částkou do údržby církevních staveb a památek, protože – jak Svoboda správně píše – „jejich význam výrazně překračuje náboženskou užitnost: jde o hodnoty, které mají význam kulturní a skrze cestovní ruch i značný význam ekonomický pro celou společnost“.

Takže smysl celého humbuku je v tom, že místo toho, aby stát platil duchovní a lidé se skládali na opravy kostelů, by teď lidé platili duchovní (a běžný provoz církve), zatímco stát by platil opravy? Takže jen technická změna, ze které si ovšem většina veřejnosti vybrala jen to, že si katolíci „ten svůj spolek budou konečně platit sami“...

Nakonec Svoboda píše, že stát by měl zrušit některá diskriminační opatření zákona o církvích. Ano, jsou tam. Zákon byl přijat v době, kdy KDU-ČSL vládla společně s ČSSD. Prošel přes vládu, kde Cyril Svoboda seděl.

Kooperační model

Na závěr tedy snad jen pár připomenutí. Stát odebral Církvi po roce 1948 obrovské majetek a ze značné části je dosud nevydal (co vydal, bylo často zničeno). Místo toho platí Církvi jakousi almužnu. Jestli si tu někdo může stěžovat, tak církev. Ze strany katolíků naprosto není na místě nějaké děkování občanům za to, že platí církev, i když sami

KOMENTÁŘE

nejsou katolíky (stanovisko KDU-ČSL z 10. 4. 2007). Ze svých daní také platím hezkou řádku věcí, se kterými nesouhlasím a ještě mi za to nikdo nepoděkoval. Pokud si mají nekatolictví daňoví poplatníci někde stěžovat, je to stát, který blokuje restituce.

Myšlenka odpoutání Církve od státu je zajímavá, ovšem prakticky – jak vyplývá z návrhu Cyrila Svobody – by k ní stejně nedošlo. I v teoretické rovině je to ale téma k diskusi. Současný vztah se státem Církve nijak světonázorově neomezuje. V současnosti užívá

Církev svobody v novodobých českých dějinách zcela bezprecedentní (počítaje v to i období „sepětí trůnu a oltáře“ za habsburské monarchie). Úplné oddělení Církve od státu by také znamenalo, že Církev by se definitivně vzdala jakékoliv „zvláštního“ statutu, který by jí za její mimořádnou společenskou roli snad měl patřit. Stala aby se jen jedním z mnoha spolků, které si jejich členové sami financují.

Církev sama se jednoznačně kloní ke kooperačnímu modelu vztahů Církve a státu.

Biskup Dominik Duka o tom před časem *RC Monitoru* řekl: „Úplná odluka Církve a státu prostě není v dané situaci politicky a administrativně možná. My budeme vždycky muset se státem spolupracovat. Církev se přece svou činností dotýká takového množství sfér lidské společnosti: umělecká sféra, kultura, památky, hudba, celé výtvarné umění. Je to ale i zdravotnictví, charita, školství, výchova, vězeňství, policie, kde máme intervenční programy, je to armáda.“

Matyáš Zrno

Velký zbojník

Je to velmi časté téma v médiích – kolik dostaneme na co peněz z Evropské unie. Dále se také někdy mluví o tom, že čerpání prostředků je složité, je třeba to umět, nejlépe bude vyškolit na to odborníky, kteří budou mít dobývání peněz z EU jako svou profesi.

Téměř vůbec už neslyšíme o tom, odkud čerpá sama Evropská unie (a je-li to pro ni také tak složité). Odkud má ty obrovské částky, jež rozdává těm, kdo to s ní umějí. Z jejich bohatých darů se realizuje mnoho projektů v naší republice. Proč ale ty projekty místo toho nepodporí finančně sama Česká republika? Zřejmě mimo jiné i proto, že peníze, které by na ně dala, musí odvádět do EU.

Tento absurdní kolotoč se nám zatím jakoby vyplácí. Dáváme-li do EU méně než z ní dostáváme, měli bychom si pak ale položit otázku, kdo na nás doplácí a co za to bude chtít (nebo již nyní chce). Předpokládá se však u nás další růst životní úrovně a tedy i větší podíl našich odvodů. Čísla se jednoho dne vyrovnají. Budeme-li dávat Unii stejné množství peněz, jako ona nám, musíme se samozřejmě ptát, k čemu to celé má být. Ale vývoj v naší zemi půjde jistě i nadále zdárně kupředu, takže brzy dospějeme ke kýženému stavu, kdy budeme muset dávat „Evropě“ víc než nám z našich peněz bude vracet, čili budeme to pro změnu ty, kdo budeme přispívat na nějaké ty chudší příbuzné.

Co tedy za to budeme chtít my od těch příbuzných? Ale co my bychom po nich měli co chtít! Přece Brusel co bude po nich chtít – za ty naše peníze! Inu, co by chtěl? Přece totéž, co chce již nyní po

Foto: archiv

nás a po všech členských zemích: Plnění stále většího množství podrobných předpisů a lidskoprávních novot. Občas na nás také podá nějakou žalobu a uvalí sankce – i to stojí peníze.

Zdravá společnost naproti tomu ctí zásadu *subsidiarity*. Podle ní mají být jednotliví lidé a jejich uskupení i na té nejnižší úrovni respektováni, ctěni a uznáváni. A to v oblasti společenské, politické i finanční. Každý si má své záležitosti pokud možno rozhodovat sám, bez zbytečných zásahů z vyšších míst. A také si je má pokud možno sám financovat, proto mu má být ponecháno co nejméně prostředků bez přílišných daní a odvodů vyšším celkům.

Bohužel je mnoho takových lidí, kteří nedokáží vidět věci ve všech souvislostech, jaksi v jejich celku, nedovedou je domýšlet. Hledí jen na jejich dílčí aspekty, jako třeba na to, že jedni mají hodně

peněz a jiní by je potřebovali. Proto by chtěli ty peníze dostat z kapes těch bohatých stůj co stůj, aby mohly být jiným přiděleny. Čím víc se bohatým vezme, tím líp. A to se stále víc uplatňuje i na mezinárodní úrovni, alespoň v rámci Evropy.

Připomíná to zbojnické legendy. Takový Juro Jánošík prý také bohatým bral a chudým dával. Jenomže ono to s ním bylo ve skutečnosti poněkud jinak – on bral spíše těm, kdo se těžko mohli bránit. Provozoval zkrátka jedno nekalé řemeslo...

Tak je to s každým, kdo chce přerozdělovat bohatství i proti vůli nebo bez vědomí jeho oprávněných vlastníků. Ať je to třeba i nadnárodní celek. Může se o něm říkat, že je tím největším dobrodincem a přítelem lidu, jeho obhájcem, zastáncem jeho práv. Jsou to však pouhé legendy, byť denně hlásané v médiích.

Vít Cigánek

KOMENTÁŘE

Hon na čarodějnice v novodobém vydání

K otázce tzv. pedofilních kněží

Novodobý hon na čarodějnice, který už deset trvá ve Spojených státech a v Irsku pod krycím názvem pedofilie kněží, se začíná pomalu ale jistě vybarvovat. Pouze s tím rozdílem, že orgie obvinění, které se rozpoutaly za „velkou louží“ i před ní, měly masivní podporu zpravodajských agentur a všech médií, zatímco osvobozující rozsudky diecézí a kněží, kteří své případy hnaly před soud, média obestírají zájmem, který se vyznačuje cudností skoro dokonalou.

Většinou amerických diecézí, které nepřístoupily na dobrovolné mimosoudní odškodnění a šly před soud, bylo přiznáno, že nemusí platit odškodné osobám, které tvrdily, že se staly oběťmi sexuálního obtěžování ze strany jejich kněží. A ty diecéze, které naopak vyšly vstříc údajným obětem a jejich příčinným advokátům, aniž by orgány činné v trestním řízení prokazovaly, zda skutečně došlo k trestnému činu, platí odškodné zcela dobrovolně, což média nejen že neocenila, ale naopak zcela lživě mluvila o vyplácených částkách tak, jako by se jednalo o soudem nařízené odškodné.

Pravdou je však také to, že údajné oběti a jejich obratní advokáti, neusilují ani tak o trestní postih těch, od nichž měly utrpět újmu, ale právě a jenom o tučné odškodné. To je přinejmenším zvláštní, byť médií také cudně přehlížená skutečnost.

Zdá se, že realita jde svou vlastní cestou. A má i svá vyústění. Jako např. v Irsku, kde byl 7. června t.r. vyneseno rozhodnutí právě proti jedné z údajných obětí. Ke čtyřem rokům vězení tam byl odsouzen 34 letý narkoman Paul Anderson za pomluvu a křivé svědectví proti knězi jménem X. Otec X. ve svém závěrečném svědectví řekl, že „by snadněji nesl, kdyby měl být zastřelen, nežli snášet utrpení, které jemu a jeho blízkým působilo jeho veřejné ostouzení“. Otec X. před soudem žádal o milost pro Paula Andersona, ale nešetřil ostrými slovy na adresu arcidiecéze, která jej ve jménu špatně chápané „nulové tolerance“ donutila opustit veškerou pastorační činnost, aniž by čekala na výrok soudu, a vystavila jej tak čtyřem letům izolace, obtížným veřejným podezřením a zostuzením. Jediní, komu otec X. poděkoval, byli příslušníci policie, kteří svým šetřením odhalili vykonstruovanost celého obvinění, čímž mu – jak řekl doslova – „vrátili život“. Příklad

Foto: Gasparri.it

Nespravedlivě obviněný Don Pierino Gelmini (uprostřed) se Svatým Otcem

otce X. není zdaleka jediný.

Rozsudek nad Andersonem měl pozitivní důsledek. V Irsku totiž pár dní poté tři další údajné oběti vzaly zpět svá obvinění v občansko-právním procesu o odškodnění, který byl veden proti P. Johnu Kinsellovi, knězi z diecéze Ferns, kterého ostouzeli ve vykřičeném filmu BBC (*Sex Crimes and Vatican*). Také P. Kinsella tvrdil od samého začátku, že je zcela neviný.

Hon na pedofilní kněze má však kromě ostouzení církve další nepříjemný a ryze praktický dopad a to na oblast charitativní činnosti církve. Nedlouho po odvysílání zmíněného filmu BBC bylo v Itálii obviněno několik kněží. Nejznámější z nich je kněz (don Gelmini), který proslul v této zemi dlouholetým nasezením v pomoci drogově závislým. Jeho obvinění z údajného nikoli pedofilního – jak se takřka vždycky a nepřesně říká – ale sexuálního, a ve většině případů homosexuálního obtěžování, pochází právě od jednoho z nich. Kdo zná toto prostředí, ví, že drogově závislí mají jedinou starost: obstarat si peníze na dávky.

Právě na tomto poli se ukazuje, jak ti, kterým kněží, řeholníci a řeholnice pomáhají, začínají se nyní obracet proti svým dobrodincům, pobídnutí mediální masáží, jako např. tou, kterou lze číst na billboardech ve Spojených státech, kde advokátské kanceláře nabízejí: „Chceš

se stát milionářem? Pošli svého syna do semináře a za rok přijď k nám.“

Důsledkem tohoto honu na čarodějnice je však nejenom to, že nemálo nešťastníků se skutečně snaží přijít k penězům tím, že vydírá církevní instituce, ale také to, že sílí neochota řeholních osob a kněží věnovat se charitativní činnosti, směřující k této problémové mládeži. Ze strachu, že budou obviněni, a diecéze za ně bude platit astronomické sumy, se zvláště v USA začínají mnozí kněží a řeholnice zdráhat vycházet do ulic, aby tam vyhledávali a poskytovali materiální pomoc drogově závislé mládeži, protože tu existuje opravdu velké riziko, že některému z mladých delikventů přijde na mysl pokusit se obstarat si peníze právě pomocí výhrůžek smyšleného obvinění ze sexuálního zneužívání, po jehož skutkové podstatě se vlastně ani pátrat nemusí.

Tato sociální či spíše asociální dynamika by měla vést žurnalisty i orgány činné v trestním řízení k veliké opatrnosti a rezervovanosti i v těch několika málo případech černých ovcí, které se vyskytly. Pokud se totiž z ideologických důvodů dává průchod honům na kněze, mohly by přijít k bankrotu také nesmírné poklady církevní charity a solidarity, ze kterých čerpá celá společnost.

P. Milan Glaser SJ

Text je převzat z internetových stránek <http://www.radiovaticana.cz>

KOMENTÁŘE

Odmítat triumfalismus odvolávající se na 2.vatikánský koncil

Benedikt XVI. na setkání s kněžími, Auronzo di Cadore

Úterní takřka dvě hodiny trvající setkání Benedikta XVI. s více než 400 kněžími ve farním kostele v Auronzo di Cadore se vyznačovalo ovzduším intenzivního společenství. Papež odpověděl spatra na celkem 10 neformálních otázek, z nichž ta poslední z nich, kterou nyní přinášíme, se týkala retrospektivního pohledu na 2. vatikánský koncil. Jeden z kněží položil otázku:

Chtěl bych položit poslední otázku, a mám skoro pokušení dát ji stranou, protože jde jen o maličkost, která se mi teď po tolika jiných zdá velice banální. Nuže, týká se těch z nás, z naší generace, kteří se připravovali na kněžství v době Koncilu. Začali jsme s velkým nadšením a možná i v domnění, že změníme svět, nemálo jsme pracovali a dnes máme trochu problém, protože jsme unavení a protože mnohé sny zůstaly nerealizovány a také proto, že se cítíme trochu izolováni. Ti z nás, kteří jsou ještě starší než my, nám říkají: „Vidíte, že jsme měli pravdu my, když jsme volali po rozvážnosti“ a ti mladší nás zase někdy pokládají za „nostalgiky Koncilu“. Naše otázka tedy zní: Můžeme dnes ještě nabízet tento dar naší Církvi, kterým byl Koncil, s tou vazbou k lidu, kterou se – jak myslíme – vyznačoval? Pomozte nám obnovit tuto naději a klid...

Odpověď Benedikta XVI. přinášíme v plném znění:

Díky, je to důležitá otázka, kterou dobře znám. Také já jsem žil v časech Koncilu. A když jsem byl v bazilice sv. Petra, s velkým nadšením jsem pozoroval, jak se otevírají nové brány a měl jsem za to, že skutečně přicházejí nové Letnice, kde Církev znovu přesvědčí lidstvo. Po té, co se svět v 18. a 19. století od Církve vzdálil, zdálo se, že se znovu s Církví setkává a opět se rodí křesťanský svět a Církev bude ke světu skutečně otevřená. Tolik jsme doufali, ale věci se ve skutečnosti ukázaly složitější. Velký odkaz Koncilu však přesto zůstává. Otevřel novou cestu a je stále magnou chartou v putování Církve, velmi podstatnou a základní. Ale proč tomu bylo tak?

Rád bych začal nejprve jedním historickým postřehem. Doby, které následují po koncilu, jsou vždycky velmi obtížné. Po velkém Nicejském koncilu, který je pro nás skutečným základem naší víry. Vždyť naše vyznání víry bylo formulováno právě v Niceji. Tedy po Nicejském

koncilu nenastala situace smíření a jednoty, jak doufal císař Konstantin, promotor tohoto velkého koncilu, nýbrž skutečný chaos sporů a hádek všech proti všem. Sv. Bazil ve své knize O Duchu svatém přirovnává situaci Církve po Nicejském koncilu k noční námořní bitvě, kde nikdo nepoznává druhého, ale všichni jsou proti všem. Byl to skutečně stav totálního chaosu – v takovýchto živých barvách sv. Bazil líčí drama, které nastalo po koncilu, po Niceji. A když 50 let po té, císař zve na první Konstantinopolský koncil sv. Řehoře Naziánského, aby se koncilu účastnil, sv. Řehoř Naziánský odpoví: „Ne, já nepřijdu, protože já ty věci znám, vím, že ze všech koncilů se rodí jenom zmatek a spory, a proto nepřijdu.“ A nepřišel. A proto nyní, ve zpětném pohledu, není tak velkým překvapením způsob, jakým jsme trávili Koncil a jeho velké poselství. Uvést jej do života, přijmout jej tak, aby se stal životem Církve, asimilovat ho v různých skutečnostech Církve, je utrpením. Ale pouze v utrpení se uskutečňuje růst. Růst znamená vždycky také trpět, protože je to vyjítí z jednoho stavu a přechod do druhého.

Konkrétně tedy v období po 2. vatikánském koncilu můžeme konstatovat dva velké historické poryvy (césury). V pokoncilní době to byl poryv roku 1968, začátek nebo exploze – dovolím si říci – velké kulturní krize Západu. Ze scény začala pomalu odcházet poválečná generace. Po všech běsech a hrůzách války, a dramatických zkušenostech s velkými ideologiemi, jež ve skutečnosti uvrhly lidi do propasti války, objevili jsme znovu křesťanské kořeny Evropy a na základě této inspirace jsme začali znovu rekonstruovat Evropu. Ale s odchodem této generace se ukázaly také všechny neúspěchy, mezey této rekonstrukce, obrovská chudoba ve světě. Tak se začala a explodovala krize západní kultury, řekl bych kulturní revoluce, která chce radikální změnu. Říká: během dvou tisíc let křesťanství jsme nevytvořili lepší svět; musíme začít od nuly a absolutně novým způsobem. Marxismus se jeví jako vědecký recept na konečné vytvoření nového světa. A v tomto – řekněme – vážném, velkém střetu mezi novou, zdravou moderností, kterou chtěl Koncil, a krizí modernos-

ti, stává se obtížným všechno, stejně jako po Nicejském koncilu.

Jedna část byla toho mínění, že tato kulturní revoluce byla tím, co chtěl Koncil. Ztotožnila tuto novou marxistickou kulturní revoluci s vůlí Koncilu a říkala: toto je Koncil. Litera jeho textů je sice trochu zastaralá, ale za napsanými slovy je tento duch; toto je vůle Koncilu, takto musíme postupovat. A z druhé strany, přirozeně, reakce: takto Církev zničíte. Reakce – řekněme – absolutně proti Koncilu, antikoncilní. A také – řekněme – bázlivé, pokorné hledání realizace pravého ducha Koncilu. Je to jak praví jedno přísloví: „Padne-li velký strom, nadělá mnoho lomu, roste-li tráva není slyšet nic.“ Během tohoto velkého rámusu pomýleného progresismu, vyrůstá z antikonciliarismu velmi potichu, s mnoha bolestmi a také s mnoha ztrátami, určitý nový kulturní přechod, cesta Církve.

Apak druhý historický poryv (césura) roku 1989. Pád komunistických režimů. Odpovědí na něj však nebyl návrat k víře, jak se snad bylo možno domnívat; nebyl to objev, že právě Církev svým autentickým Koncilem přinesla odpověď. Odpovědí byl naopak totální skepticismus, takzvaný postmodernismus. Nic není pravé; každý musí vidět jak žít; utvrzuje se materialismus, slepý pseudo-racionalistický skepticismus, který vede k drogám, a končí ve všech těch problémech, jež známe, a znovu uzavírá cesty k víře, protože ta je příliš prostá a evidentní. Ne, to není to pravé. Pravda je netolerantní, nemůžeme jít její cestou.

Ano, a v těchto kontextech dvou kulturních zlomů: prvního, kterým byla kulturní revoluce roku 1968, a druhého, který bychom mohli nazvat pádem do nihilismu po roce 1989; v těchto dvou kontextech Církve mezi světskými vášněmi a slávou Páně s pokorou pokračuje svojí cestou. Na této cestě musíme růst trpělivě a musíme se nyní nově učit, co znamená odmítnutí triumfalismu. Koncil řekl, že je třeba se zříci triumfalismu a měl na mysli baroko, všechny velké kultury Církve. Řeklo se: začněme moderné, nové. Ale vyrostl nový triumfalismus, který si myslí: nyní my uděláme věci, my jsme našli cestu a najdeme na ní nový svět.

Avšak ponížení Kříže, Ukřižované-

KOMENTÁŘE

ho vylučuje také tento triumfalismus. Musíme se zříci triumfalismu, podle kterého se teprve nyní skutečně rodí velká církev budoucnosti. Církev Kristova je vždycky ponížena a právě takto je také velká a radostná. Zdá se mi velmi důležité, že dnes můžeme vidět otevřenými očima to pozitivní, co po Koncilu vyrostlo: v obnovené liturgii, na synodách římských, univerzálních, diecézních, ve farních strukturách, ve spolupráci, v nové odpovědnosti laiků, ve velké mezikulturní a mezikontinentální spoluzodpovědnosti, v nové zkušenosti katolické církve a jednomyslnosti, která roste v pokoře a přece je pravou nadějí světa.

A takto, zdá se mi, musíme znovu odhalit velký poklad Koncilu, kterým není nějaký duch rekonstruovaný

v pozadí jeho textů, nýbrž velké koncilní texty, jež je třeba nyní číst se zkušenostmi, které jsme získali a které přinesly plody v tolika hnutích, tolika řeholních komunitách.

Jel jsem do Brazílie s tím, že jsem věděl, jak se rozmáhají sekty a jak se katolická církev zdá trochu sklerotickou; ale když jsem tam přijel, viděl jsem, jak skoro každý den v Brazílii vzniká nějaké nové řehoní společenství, nové hnutí, a že se šíří nejenom sekty.

Církev roste s novými skutečnostmi plnými života, ne tak, aby vyplňovala statistiky – to je falešná naděje, statistika není naším božstvem – ale roste v duších a vytváří radost víry, vytváří přítomnost Evangelia, a představuje také pravý rozvoj světa a společnosti. Proto mám za to, že musíme kombinovat velkou pokoru

Ukřižovaného, poníženo církve, která je vždycky ponížovaná a které vždy odporují velké ekonomické, vojenské a jiné mocnosti, ale musíme se spolu s touto pokorou učit také opravdovému triumfalismu katolické církve, který roste během staletí. Také dnes roste přítomnost zmrtyvýchvalého Ukřižovaného, který nese a uchovává své rány; je zraněn, ale právě takto obnovuje svět, dává svůj dech, který i přes všechnu naši ubohost obnovuje církev. Řekl bych že v tomto celku pokory Kříže a radosti zmrtyvýchvalého Pána, který nám dal v Koncilu velký ukazatel cesty, můžeme jít vpřed s radostí a plni naděje.

Z italského vydání L'Osservatore Romano (26. 7. 2007) přeložil P. Milan Glaser SJ.

Text je převzat z internetových stránek <http://www.radiovaticana.cz>

Fašináda aneb katolíci v Boce Kotorské

O jednom zapomenutém kousku katolického světa, tentokrát z Černé Hory

„Ale, to tam něco mají katolíci,“ mávnul jenom rukou můj pravoslavný soused a dál koukal do moře. Seděli jsme v přímořské vesničce Dražin Rt. Nad Bokou Kotorskou rachotily petardy a blýskala se světla ohňostroje. Jen dva kilometry od nás probíhala „fašináda“, nejbarvitější katolická slavnost v Černé Hoře. Slavnostně odění obyvatelé malebného přímořského městečka Perast se vydávají na lodích, ozdobených olivovými ratolestmi, k ostrůvku uprostřed úchvatného zálivu, obklopeného strmými, až 1600 metrů vysokými stěnami. Na ostrůvku je malebný kostel „Gospe od Škrpjela“, zasvěcený Panně Marii. Dle pověsti rybáři z Perastu našli jednu na útesu uprostřed zálivu ikonu bohorodičky. Rozhodli se potápěním kamenů rozšířit útes na ostrov a postavit na něm kostelík. Stala se z toho tradice – žádný námořník neopustil záliv, aniž by nehodil do moře alespoň pár kamenů – pro štěstí. A v této tradici pokračuje „fašináda“, která je vlastně námořním procesím. Ve veslicích, směřujících k ostrůvku, je totiž právě kamení. V navzájem spojených lodích smí být pouze muži, farář a mužští členové starých a důstojných rodin – právo, které se dědí po generace.

Léta ústrků a vyhánění

Otevřená radost při katolických procesích je ale věc nová. Katolíkům v Boce Kotorské 20. století nepřálo. Meziválečná Jugoslávie byla státem, kde prim hráli Srbové. Za komunismu byla církev nepřítelem (i když od 60. let došlo k určitému statu quo mezi církví a státem) a v 90. letech bylo slovo katolík nadávkou. V době vlády Slobodana Miloševiče, v době válek v Chorvatsku a v Bosně byli katolíci v Černé Hoře chápáni jako chorvatská pátá kolona. Jít na procesí a často i jen jít do katolického kostela vyžadovalo slušnou dávku odvahy. „Za posledních deset let se jich z Boky vystěhovalo zhruba 1500. Zůstává jich tak 10 000,“ říká kotorský biskup Ilija Janjić. To se nyní, po získání nezávislosti Černé Hory, změnilo. „Díky demokratizaci Černé Hory jsme mohli vyjít z katakomb. Poprvé po padesáti letech jsme uspořádali procesí ke svatému Tripunovi (ostatky tohoto maloasijského svätce leží v hlavní kotorské katedrále),“ pokračuje biskup Janjić. On sám přítomný není z Boky. Z osmnácti duchovních je jen jeden místní. Druhý, jeden z nejbřilantnějších černohorských intelektuálů, Don Branko Sbutega, zemřel před dvěma lety. Ostatní jsou z Chorvatska anebo Bosny a ne vždy si s místními katolíky „kápnu do noty“. Přichází faráři jsou

Chorvati, pochází z prostředí, kde katolík je automaticky Chorvat. A „Bokelji“? „Jasně, jsem Chorvat. Ale vlastně taky Černohorec. Prostě jsem „Bokelj“, povídá mladík z Kotoru. Jeho předkové zde žijí už nejméně 300 let. On sám je – stejně jako prakticky všichni jeho předkové – námořníkem.

Boka byla v minulosti vždy většinou vě katolická. Ne nadarmo se Boce říká „Záliv světců“. Pochází odtud rodina papeže Sixta V., svatý Leopold Bogdan Mandić (legendární kapucínský zpovědník), blahoslavená Ozana Kotorska (dominikánka, která se v 16. století zasloužila o jednotu s pravoslavnými), blahoslavený Grajica (asketický augustinián z 15. století), blahoslavený Adama Kotornanin (františkánský misionář ze 14. století), jeho spolubratr blahoslavený Marin Kotoranin, který zemřel mučednickou smrtí jako papežský legát v Persii koncem 15. století, a jeho jmenovec blahoslavený Marin „Drugi“ Kotoranin, který zemřel jako mučedník pro změnu mezi Tatary ve 13. století. A probíhá proces beatifikace Any Marie Marović, řeholnice z 19. století, která sice celý život žila v Benátkách, ale pocházela z Kotoru.

Katolíci nejen v Boce

Ostatně, řeholnice tu jsou dodnes.

KOMENTÁŘE

V Boce žije 34 sester františkánek. Většina z nich jsou Albánky. Nejvíce katolíků je dnes totiž mezi Malisory, Albánci, kteří žijí v Malesiji – pusté oblasti mezi hlavním městem Podgoricou a albánskými hranicemi. I to je doklad neuvěřitelné rozmanitosti malinké, 600 tisíc obyvatel čítající Černé Hory. Těžko totiž najít tak rozdílné typy jako právě Bokelji a Malisoři, i když jsou od sebe vzdáleny jen nějakých 150 kilometrů. Katolíci v Boce jsou potomky 1500 let starého osídlení, praví dědici mediteránské kultury, potomci námořníků, umělců, kameníků. Malisoři jsou pastevci, kteří ještě počátkem 20. století byli proslulí svou bojovností, odvahou a také lupičstvím - jako ostatně i černohorské kmene. Sami Malisoři jsou jednou z největších kmenů Kučů. Většina Kučů je přitom pravoslavná a mluví srbsky. Malá část jsou srbsky mluvící katolíci, jen pár jsou muslimové a pak jsou tu samozřejmě Malisoři, kteří jsou katolíci a bilingvální. V minulosti byla znalost obou řečí běžná a běžná byla dokonce změna víry. Podle toho, co se hodilo více, se Kuči měnili z katolíků na pravoslavné, z pravoslavných na muslimy a zase zpět. Až krvavé etnické konflikty 20. století udělaly z věci víry a národnosti na Balkáně otázku života a smrti. Předkové dnešních zapálených nacionalistů by se tomu jen divili... Drsné životní podmínky přispěly k tomu, že na prvním místě byl vždy kmen a rod. Jazyk a víra se měnit mohly. Ta doba je dnes už minulostí. Malisoři jsou pevní katolíci a nebyť jich, františkánské kláštery by asi v Černé Hoře zely prázdnotou.

Ale zpět k Boce. Nacházíme tu i další všudypřítomné důkazy katolické přítomnosti. Skoro 180 kostelů, klášterů a kaplí v typickém mediteránském slohu – stejném, jaký můžeme vidět od Itálie přes chorvatskou Dalmácii a Černou Horu až po Albánii. Ostatky nejstaršího kostela jsou ze 6. století. Katedrála sv. Tripuna je z roku 1166. Skoro pět kilometrů dlouhé hradby okolo Kotoru se stavěly od 9. do 18. století. Historie dýchá z každého kamene a na každém místě jsou stopy byzantské, benátské, osmanské, bosenské, srbské a rakouské vlády. Města jako Kotor, ale i Dubrovnik či Zadar v Chorvatsku a podobná místa v Albánii jsou dokladem vitality středomořské křesťanské kultury, která obepínala oba břehy jaderského moře, tedy jak dnešní Itálii, tak Dalmácii, Černou Horu či Albánii. Musela přežít raně středověký „temný věk“, kdy slovanští a avarští nájezdníci vyvrátili kvetoucí pobřežní města, a trvalo tři století, než paprsky

Foto: archito

Boka Kotorská: Po tisíc let se v úzkém pobřežním pásu Černé Hory udržuje podivuhodně vitální katolická kultura. Teď jí hrozí zánik.

civilizace opět probleskly pře spálenitě kostelů a paláců. Přežila i osmanské nájezdy a kratší či delší dobu turecké nadvlády. Byla centry obchodu, moci, ale i kultury a tolerance.

Boka byla od 17. století smíšená. Žili zde katolíci i pravoslavní, kteří prchali z území pod tureckým zábořem. Mohli si stavět své kostely, jinde dostali k dispozici dokonce kostel katolický (kostel sv. Luky) a v kopcích nad Bokou existovaly až donedávna kostely se dvěma oltáři – katolickým a pravoslavným. Fanatický srbský metropolita Amfilohije nechal katolické oltáře počátkem 90. let odstranit. Ale staleté dobré vztahy se nedají zničit jen tak. Ve stejnou dobu bylo při katolických slavnostech v kostelech více pravoslavných než katolíků. Protiválečně naladění Černohorci tím demonstrativně dávali najevo svůj nesouhlas s politikou srbského prezidenta Slobodana Miloševiče, který tehdy ovládal i Černou Horu.

Moc mírní katolíci...

Jenže z kdysi většinového katolického obyvatelstva je dnes menšina, 10 – 15 procent obyvatel Boky. Ekonomické a společenské trendy šly proti Bokeljům. Pravoslavní venkované se do Boky stěhovali od 17. století, ale pravý příval nastal po druhé světové válce. Pravoslavní sedláci a pastevci z hor nad Bokou opouštěli houfně neúrodná

kamenitá pole a stěhovali se do Boky, kde se budovaly nové průmyslové podniky. Jako všichni horalové byli průbojnější, řada z nich se mohla pochlubit účastí v partyzánských bojích, patřili ke stranickým kádrům.

„Tihle Bokelji jsou moc mírní, na nás nemají, my jsme divočí,“ řekla mi má hostitelka, původem z černohorského kmene Cuců. Cucové žili vzdušnou čarou jen pár kilometrů od pobřeží, ale kulturně šlo o světelné roky. Na jedné straně kvetoucí pobřeží pod vládou Benátek. Na straně druhé drsná horská zemička, bojující o přežití nejen se skalnatou půdou, ale především s nekonečně mocnějším osmanským impériem. Bylo to přitom po staletí užitečné spojení. Boka a její horské zázemí společně odolávaly Turkům, vyměňovaly zboží a mísily své zvyky. Ale náhlá invaze horalů po druhé světové válce byla více, než mohla Boka vstřebat.

Někteří pravoslavní se s Bokou sžili. A patří k těm, kteří chodí do katolických kostelů, aby dodali odvahy svým katolickým sousedům. Pak jsou jiní, kteří chápou Boku jako kořist a starousedlíky jen jako ty, kteří jsou zkrátka „moc mírní“. A proti potomkům divokých černohorských horalů „prostě nemají šanci“. Staletí starý rituál je pak pro ně jen „cosi, co si tam dělají ti katolíci“.

Matyáš Zrno

VĚROUČNÉ OTÁZKY

Nový dokument o latinské bohoslužbě

Řada čtenářů vyjádřila přání seznámit se se stanoviskem učitelského úřadu Církve na různé aktuální otázky. Na zaslané dotazy týkající se víry a mravů odpovídají kněží Řádu bratří kazatelů (dominikánů) s úmyslem stanovisko Církve srozumitelně zprostředkovat. Dotazy lze zasílat na korespondenční adresu redakce uvedenou v tiráži.

Co prakticky přináší nový papežský dokument o „tridentské mši“? Není tu nebezpečí, že rozdělí věřící ve farnostech? Budou mladší kněží umět tuto liturgii sloužit?

Papež Benedikt XVI. vydal dne 7. července 2007 dlouho očekávaný dokument *Summorum Pontificum* o latinské bohoslužbě, zvané „mše sv. Pia V.“ nebo též lidově „tridentská mše“. Dokument svým obsahem vstupuje v platnost 14. září t.r. Autorita zmíněného dokumentu (apoštolský list *motu proprio*, česky „z vlastní vůle“ či „z vlastního popudu“) je projevem řádného učitelského úřadu. Stojí tedy přesně na stejné úrovni jako např. *motu proprio* Jana Pavla II. *Ecclesia Dei adflicta* z 2. července 1988, který se již také pokoušel umožnit předchozí latinskou liturgii. Spíše než historických či církevně politických motivů a souvislostí je důležité všimnout si faktů a shrnout to, co tento dokument – přístupný již snad ve všech evropských jazycích – skutečně přináší nového.

Obsah dokumentu

Je to poprvé od liturgické reformy z roku 1970, kdy oficiální dokument magisteria mluví o předchozí latinské bohoslužbě v jednoznačně pozitivním smyslu a její užívání nevidí jako jakýsi terapeutický ústupek či zlo, trpěné neposlušným staromilcům, vykázaným do patřičných mezí. Není zde ani zmínka o nějakém nebezpečí, schizmatu, neposlušnosti nebo případných trestech. Celý dokument se nese v pozitivním duchu a latinská bohoslužba promulgovaná sv. Piem V. je mu jednoznačným bohatstvím a velkou hodnotou. Papež zde potvrzuje již dlouholeté tvrzení zastánců „tridentské“ bohoslužby, že ta nebyla nikdy zakázána ani zrušena. (Ještě v nedávné době však lnutí k této bohoslužbě bylo leckde důvodem minimálně k zastrašování či k přeložení kněze nebo odeření svěcení seminaristům). Hovoří se zde o předchozí latinské bohoslužbě

Foto: archivo

bě v nejširším smyslu slova: od liturgie mešní, přes ostatní svátosti, breviář až po pohřby. Dokument nabízí i možnost zřízení celých personálních farností, přechod celých klášterů či rovnou celých řeholních komunit na onu starobyrou latinskou bohoslužbu, při zachování řádného právního postupu.

Volba je samotným papežem podstatně „delegována“ na bezprostřední účastníky: celebranta a věřící. Jakýkoli další souhlas nebo schvalování je výslovně popřeno. Předpokládá se tedy, že zúčastnění nejednají s „nebezpečnou látkou“ a nechybí jim minimum dobré vůle, rozumu a vzájemné tolerance na všech stranách. Zde se někdy namítá až příliš přímý zásah papeže do kompetence místních biskupů. Je to sice počin v „pokoncilní“ praxi méně obvyklý, ale ve své podstatě jde jen o konkrétní uplatnění zcela legitimní, přímé, plné, univerzální pravomoci papeže nad celou církví, deklarované jak Druhým vatikánským koncilem LG 22, tak Kodexem církevního práva kán. 331.

Nesprávné výklady dokumentu

Třebaže jde o celkem stručný a věc-

ný dokument, objevily se v tisku samozřejmě už i nejčerstvější dezinterpretace: kromě těch nejfantastičtějších, jako že půjde nyní o jedinou povolenou formu, které jde především o „latinu“ a o to „být otočen zády k lidu“, jsou zde i dezinterpretace umírněnější. Možná spíše než dezinterpretace by bylo lépe říci „pokusy o zúžení“ toho, co bylo sděleno. Jde např. o názor, že kněz bude muset „tridentsky“ sloužit jen mimo pravidelný rozpis bohoslužeb, třebaže by měl ve farnosti i věřící, kteří by o to měli zájem. Nejenže tento názor nemá žádnou oporu v textu dokumentu či v doprovodném dopisu, ba naopak se dá říci, že předpokládá spíše opak – srov. čl. 5. Zmíněný názor není nějakou velkou rafinovaností. Jde o celkem průhledný pokus znemožnit *de facto* tyto bohoslužby, protože jen málokterý kněz má čas na „dvojitou celebraci“, zvláště když je tzv. „binace“ ve všední dny přinejmenším nežádoucí a nedělní bohoslužby jsou už tak běžně slaveny tři, ne-li čtyři.

Praktické problémy

Další zdánlivou komplikací je

NA ZÁVĚR

nedostupnost vydání misálu z roku 1962. Jeho vzácnost ve velké části světa je dána jednak historickými okolnostmi, v jakých se Církev v mnoha zemích světa tehdy nacházela, ale i překotná touha po tom „novém“, co se již po roce 1965 v bohoslužbě objevovalo, takže na misál blahoslaveného Jana – „papeže koncilu“ – nakonec moc místa ani nezbylo. Třebaže se již začínají nadějně rojit firmy zprostředkující potřebné knihy za dostupnou cenou, je třeba především připomenout, že „sloužit mši podle misálu z roku 1962“ a mít nutně tento exemplář na oltáři jsou a byly dvě rozdílné věci. Ve všech dobách probíhaly liturgické změny a úpravy, vycházely nové a nové misály a přesto tento fakt nikdy neznamenal povinnost *sine qua non* mít na oltáři ten nejnovější exemplář. V tomto duchu církevní praxe můžeme s klidem říci, že nezbytné je,

aby se celebrant řídil bohoslužebným kalendářem z roku 1962 (ten je vždy s předstihem perfektně zpracován a přístupný např. na <http://www.latin-mass-society.org/ordo.htm> nebo na <http://www.ecclesiacatholica.com>) a samozřejmě kalendářem vlastní diecéze či institutu k roku 1962. Posledním dokumentem jsou pak pokyny k misálu vydané blahoslaveným papežem Janem XXIII., dostupné – kromě vlastního vydání misálu a Akt Apoštolského Stolce – také např. na <http://www.ecclesiacatholica.com/principale.htm>. Pokud bychom chtěli striktně aplikovat opačný „rigorózní“ přístup, nemohli bychom celebrat ani „pokoncilní“ liturgii, nemajíce např. nejnovější 3. vydání *Římského misálu* Jana Pavla II. z roku 2002, atd.

Latinskou „piánskou“ bohoslužbu však čekají i skutečné těžkosti: jde např. o kvalitní přípravu samotných kněží, přesnou znalost liturgického řádu

a fundovaný přístup k věřícím, kteří o ni projevují zájem. Bude záležet hodně nejen na vedení ministrantů, ale především na uzdravení toho všeho, co se na tuto otázku nalepilo v posledních 37 letech bojů, nepochopení i ukvapených reakcí. Bude záležet jistě i na kvalitních promluvách (čtení mohou být pronášena kromě latiny také v národních jazycích), katechetickém výkladu vlastní liturgie a na celkovém přístupu kněze i věřících. Papež i nadále pověřuje komisi *Ecclesia Dei* k řešení případných nejasností a pochyb. Bude např. třeba doplnit některé svátky nově kanonizovaných světců apod.

Jaký však bude mít papežovo rozhodnutí reálný úspěch, je předčasné soudit. Jisté však je, že bez dobré vůle a taktu na všech stranách se nemůže podařit ani nejsvětější rozhodnutí.

P. Efrém Jindráček OP
(mezititulky redakce)

Liturgická čtení

26. 8. Neděle	Iz 66,18–21, Žl 117, Žid 12,5–7.11–13, Lk 13,22–30 <i>21. neděle v mezidobí</i>	30. 8. Čtvrtek	1 Sol 3,7–13, Žl 90, Mt 24,42–51 <i>sv. Fiakr</i>
27. 8. Pondělí	1 Sol 1,1–5, Žl 149, Mt 23,13–22 <i>sv. Monika</i>	31. 8. Pátek	1 Sol 4,1–8, Žl 97, Mt 25,1–13 <i>sv. Rajmund</i>
28. 8. Úterý	1 Jan 5,7–16, Žl 103, Mt 23,8–12 <i>sv. Augustin</i>	1. 9. Sobota	1 Sol 4,9–11, Žl 95, Mt 25,14–30 <i>sv. Jiljí</i>
29. 8. Středa	Jer 1,17–19, Žl 71, Mk 6,17–29 <i>Umučení sv. Jana Křtitele</i>		

2. 9. Neděle	Sir 3,19–21.30–31, Žl 68, Žid 12,18–19.22–24a, Lk 14,1.7–14 <i>22. neděle v mezidobí</i>	6. 9. Čtvrtek	Kol 1,9–14, Žl 98, Lk 5,1–11 <i>sv. Magnus</i>
3. 9. Pondělí	1 Sol 4,13–18, Žl 96, Lk 4,16–30 <i>sv. Řehoř Veliký</i>	7. 9. Pátek	Kol 1,15–20, Žl 100, Lk 5,33–39 <i>sv. Melichar Grodecký</i>
4. 9. Úterý	1 Sol 5,1–6.9–11, Žl 27, Lk 4,31–37 <i>sv. Růžena z Viterba</i>	8. 9. Sobota	Mich 5,1–4a, Žl 13, Mt 1,1–16.18–23 <i>Narození Panny Marie</i>
5. 9. Středa	Kol 1,1–8, Žl 52, Lk 4,38–44 <i>sv. Viktorin</i>		

RC MONITOR – zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Korespondenční adresa redakce: Res Claritatis, Husova 8, 110 00 Praha 1, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiiová, JUDr. Ing. Jiří Karas, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.